

MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT POLITYKI RODZINNEJ

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 461 15 70, fax +48 22 461 15 71
www.gov.pl/web/rodzina; e-mail: info@mrips.gov.pl

DSR-II.055.1.2021.AB

Warszawa, dnia 19 października 2021 r.

Działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, w związku z petycją z dnia 9 lipca 2021 r. w sprawie odstąpienia od projektowanych zmian w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, skierowaną do Prezesa Rady Ministrów i przekazaną zgodnie z właściwością do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wyjaśniam, co następuje:

Ad. 1.

Mając na względzie ogromną skalę programu „Rodzina 500+” oraz ponoszone na niego nakłady finansowe zasadna jest weryfikacja i optymalizacja procesu przyznawania i obsługi świadczenia wychowawczego. W obecnym kształcie programu obsługą spraw związanych ze świadczeniem wychowawczym zajmują się gminy, a w sprawach wymagających decyzji i rozstrzygnięć związanych z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego, instytucją właściwą jest wojewoda. Przewiduje się zmianę jednostki obsługującej program na Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także wykorzystanie wyłącznie elektronicznych kanałów składania wniosków i wypłatę świadczeń jedynie w formie bezgotówkowej.

Celem powyższej zmiany, która zostanie wprowadzona uchwaloną przez Sejm 17 września 2021 r. ustawą o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, jest z jednej strony optymalizacja procesu obsługi świadczenia, poprzez wykorzystanie coraz bardziej powszechnych narzędzi, jakimi

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

są systemy informatyczne oraz położenie nacisku na bezgotówkowe formy wypłaty świadczenia wychowawczego, przy jednoczesnym dążeniu do zmniejszenia kosztów związanych z przyznawaniem i przekazaniem uprawnionym środków pieniężnych poprzez oparcie realizacji zadania o Zakład Ubezpieczeń Społecznych, tj. instytucję, która ma bogate doświadczenie w realizacji w stanie epidemii wielu programów pomocowych realizowanych w ramach kolejnych tarcz antykryzysowych. Zakłada się, że powierzenie realizacji programu „Rodzina 500+” Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych spowoduje redukcję kosztów obsługi o około 3,1 mld zł w latach 2022–2032.

Należy podkreślić, że powierzenie realizacji ww. programu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych będzie wiązało się z podjęciem szeregu działań ze strony ZUS, w celu zapewnienia świadczeniobiorcom dodatkowego wsparcia przy ubieganiu się o świadczenie wychowawcze. Zmiana organu realizującego ww. program w żadnym wypadku nie będzie oznaczała pogorszenia poziomu obsługi świadczeniobiorców, ani też nie będzie się wiązała z pominięciem któregośkolwiek elementu postępowania dotyczącego ustalenia i weryfikacji prawa do świadczenia wychowawczego.

Starając się dostrzec każdego potencjalnego wnioskodawcę świadczenia wychowawczego, przy wdrażaniu rozwiązań dotyczących tego świadczenia planuje się wprowadzenie rozwiązań skierowanych na dotarcie do każdej osoby potrzebującej pomocy w założeniu profilu na PUE i złożeniu wniosku o świadczenie.

Zakłada się przeprowadzenie kampanii informacyjnej w mediach zachęcającej do utworzenia profilu na PUE, informującej o sposobach założenia konta w PUE, publikacji filmików instruktażowych, w tym w mediach społecznościowych, publikacji ulotek i broszur informacyjnych.

W okresie składania wniosków o powyższe świadczenie w każdej jednostce ZUS będą dla zainteresowanych klientów udostępnione komputery, na których można będzie wypełnić wniosek, również z asystą pracownika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto ZUS planuje utworzenie w tym okresie dodatkowych, mobilnych punktów składania wniosków w innych placówkach/urzędach (np. Poczta, KRUS), w celu dotarcia do lokalnych środowisk, służąc rodzinom pomocą zarówno w założeniu profilu na PUE ZUS, jak i w wypełnieniu i wysłaniu wniosku przez Internet.

Tym samym w okresie składania wniosków na terenie kraju funkcjonować będzie bardzo rozbudowana sieć miejsc, gdzie każda rodzina będzie mogła skorzystać z pomocy przy ich składaniu. Należy zauważyć, że punkty, gdzie potencjalnie będzie istnieć możliwość uzyskania pomocy w złożeniu wniosków funkcjonować będą w ponad 8 tysiącach miejsc

(ok. 7500 – Poczta, ok. 260 – KRUS, ok. 320 – ZUS), a więc w zdecydowanie większej liczbie niż jest gmin w Polsce.

Jednocześnie należy wskazać, że całkowite przejście na wyłącznie elektroniczną obsługę wniosków o świadczenie wychowawcze, jest kolejnym krokiem w cyfryzacji usług publicznych. Szczególnie obecnie, w związku z obowiązującym stanem epidemii COVID-19 niezwykle ważne dla bezpieczeństwa zdrowia publicznego jest zapewnienie przez organy państwa jak najszerszego dostępu do usług świadczonych drogą elektroniczną przy pomocy Internetu. Stale obserwuje się też znaczący wzrost zapotrzebowania obywateli na takie usługi. Propozycja wprowadzenia wyłącznie elektronicznej drogi składania wniosków o świadczenie wychowawcze, nie jest przejawem wykluczenia cyfrowego – wręcz przeciwnie – proponowana zmiana jest odpowiedzią na naturalnie zachodzące zmiany zachowań samych wnioskujących. Choćby w przypadku świadczenia dobry start na przestrzeni 3 ostatnich naborów wniosków procent tych złożonych elektronicznie wzrósł z 48% w 2018 roku do 72% w roku 2020 (z 2,28 mln do 3,19 mln) i stale rośnie. Kryzys wywołany pandemią COVID-19 uwidocznił te obszary spraw administracyjnych wymagające zintensyfikowanej i przyspieszonej cyfryzacji, a także wykreował nowe potrzeby Polaków dotyczące dostępu do e-usług - zarówno ich jakości, jak i dostępności. Ze względu na konieczność ograniczenia w przemieszczaniu się oraz kontaktu bezpośredniego, dostępność e-usług publicznych, realizowanych z wykorzystaniem identyfikacji elektronicznej i podpisu elektronicznego, stała się kluczowym elementem zapewnienia ciągłości funkcjonowania administracji publicznej oraz kluczowych procesów społecznych i gospodarczych.

Ponadto należy wskazać, że jednym z celów wskazywanych w strategii „Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030” zapowiedzianej w listopadzie 2020 roku jest podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia. Strategia ta ma obejmować swoim zakresem udostępnianie szerokiego zakresu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (tzw. e-usług). Cel ten w czasie pandemii COVID-19 nabrał zupełnie nowego znaczenia i stał się szczególnie istotny ze względu na dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo Polaków. To jednocześnie proces, który wraz z rozwojem i dostępem Polaków do technologii postępował w niektórych dziedzinach w sposób naturalny i są już pola, na których jest z sukcesami realizowany.

Najlepszym przykładem jest właśnie system teleinformatyczny ZUS (PUE), za pomocą którego realizowany będzie także ww. program rządowy, który to system jest coraz bardziej popularny wśród obywateli. Warto przy tej okazji wspomnieć, że projekt

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

elektronizacji zwolnień lekarskich realizowany przez ZUS – osiągnięcie pełnej elektronizacji zwolnień lekarskich – zakończył się na przestrzeni 12 miesięcy 2018 roku (wzrost z poziomu poniżej 10% w styczniu do 99% w grudniu). Ponadto w pełni zelektronizowany jest także proces wystawiania recept na leki poprzez e-recepty. Dowodem na skuteczność działań ZUS jest także fakt, iż w roku 2020, kiedy świadczenie dobry start przyznawały gminy i powiaty będące przed zmianą realizatorami ww. programu, w połowie października 2020 r. przyznanych było ok. 4,17 mln świadczeń. Natomiast w roku 2021 r., kiedy zadanie to przejął ZUS oraz wprowadzono możliwość wnioskowania o świadczenie tylko drogą elektroniczną i dodatkowo usprawniono proces przyznawania świadczenia, w połowie października 2021 r. przyznanych było 4,20 mln świadczeń, co oznacza około 30 tys. więcej przyznanych świadczeń.

Co istotne, planowana zmiana organu realizującego i wypłacającego świadczenie wychowawczego z blisko 2500 dotychczasowych gmin na Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie będzie dotyczyć zmiany warunków przysługiwania świadczenia polskim rodzinom. Program „Rodzina 500+” w dalszym ciągu będzie programem powszechnym, adresowanym do wszystkich rodzin z dziećmi na utrzymaniu, zmieni się tylko organ realizujący to zadanie oraz zmniejszeniu ulegną koszty obsługi programu.

Powyższe pozwoli także na odciążenie samorządu terytorialnego od realizacji zadań o charakterze cyklicznym i akcyjnym, czyli corocznego procesu związanego z przyjmowaniem i rozpatrywaniem milionów wniosków. Odciążenie samorządów pozwoli na efektywniejsze realizowanie innych zadań ustawowych, w tym również walkę z obecnym zagrożeniem epidemicznym.

Ad. 2.

Jednym z kluczowych elementów optymalizacji procesu przyznawania i obsługi świadczenia wychowawczego jest jego automatyzacja. Efektem automatyzacji i cyfryzacji poszczególnych usług publicznych jest zmniejszanie się udziału czynnika ludzkiego w procesie ich obsługi dotyczy to również realizacji ww. świadczenia.

Konsekwencją zakończenia przez gminy i powiaty w 2022 r. realizacji programu „Rodzina 500+”, jako zadania zleconego z zakresu administracji rządowej, będzie konieczność dokonania w gminach i powiatach odpowiednich zmian organizacyjno-kadrowych w jednostkach organizacyjnych realizujących dotychczas ww. program – decyzje o zakresie ww. zmian należeć będą do samorządów gminnych i powiatowych/jednostek organizacyjnych gmin i powiatów, będących pracodawcami pracowników samorządowych.

W kwestii dotyczącej finansowania obsługi świadczenia wychowawczego przez jednostki samorządu terytorialnego po dniu wejścia w życie ustawy, tj. po 1 stycznia 2022 r., należy wskazać, że uchwalona przez Sejm 17 września 2021 r. ustawa o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw zawiera jasne regulacje w tej sprawie. W 2022 r. koszty obsługi świadczenia wychowawczego przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast wynosić będą 0,33% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze. Od dnia 1 stycznia 2023 r. realizacja świadczenia wychowawczego, w tym wypłata świadczenia wychowawczego, przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast będzie realizowana ze środków finansowych pochodzących z dotacji na świadczenia rodzinne. Koszty obsługi świadczenia wychowawczego wynosić będą 3% środków finansowych wykorzystanych na wypłatę świadczenia wychowawczego, pochodzących z otrzymanej dotacji, nie mniej jednak niż 2000,00 zł, a w przypadku gdy iloczyn liczby wydanych rozstrzygnięć w sprawie świadczenia wychowawczego i kwoty 30,00 zł przekroczy kwotę 2000,00 zł, koszty obsługi świadczenia wychowawczego wynosić będą 30,00 zł od wydanego rozstrzygnięcia w sprawie świadczenia wychowawczego.

Ad. 3.

W toku prac legislacyjnych nad ustawą o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw odstąpiono od propozycji rezygnacji z regulacji dotyczących okresu, na jaki świadczenie wychowawcze jest przyznawane.

Zastępca Dyrektora
Departamentu Polityki Rodzinnej
Dorota Gierzej
Dorota Gierzej

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI